

Slovo kněze

Čistý stůl

Vzpomínám si, jak jeden můj kolega před koncem liturgického roku, tj. na konci listopadu, dal do pořádku kancelář, poklidil si v pokoji, obvolal všechny „dlužníky“ s tím, že končí liturgický rok a bylo by fajn, do nového roku začít s čistým stolem.

Tuhle příležitost máme taky. Doba je příhodná. Navenek to poznáme podle toho, že v kostelech zmizela květinová výzdoba. Kromě adventního věnce kolem oltáře nevidíme žádné zdobení. Příroda nám navenek zvěstuje, že je čas na odpočinek, jakousi hibernaci. Cílem je připravit se, nabrat nové síly do nových začátků.

Tenhle čas je dobrý čas. Můžeme dokončit pořádkové práce na zahrádkách nebo balkónech. Projít si svůj šatník a co už nepoužíváme, podarovat, poslat dál. Je to vhodný čas promyslet, komu chceme napsat vánoční pozdrav, koho chceme obdarovat.

No a potom je tady dítě ležící v jeslích – Ježíšek, jak mu říkají děti. Děti mu píšou list. Možná bychom mohli i my dospělí napsat list tomu, který je, který byl a který přijde. Je samozřejmé, že jak stárneme, přejeme si minimum věcí a více jiných hodnot. Možná bychom mohli v tom listu poděkovat za osoby, události, za zdraví, za možnosti, za dar víry. Možná bude třeba prosit o odpuštění. Promyslete, co vše byste Božímu Synu chtěli napsat. Možná vás to dovede k tomu, že byste chtěli Bohu poděkovat třeba účastí na rorátní mši, nebo Vás vaše myšlenky dovedou k vánoční zpovědi, třeba i trochu dříve než těsně před Vánoci. Možná Vás to uvažování dovede k otevření dobré knihy a možná i té knihy, která zachytila jaksi v „přímém přenosu“ událost narození Ježíše.

Máme ještě trochu času promyslet, jak chceme svůj advent přežít, co k němu patří víc a co méně. Je fajn začít nový liturgický rok s čistým stolem.

Přeji Vám požehnaný advent.

P. Ján Halama SVD, farář

Slovník křesťanství

V měsíci prosinci si připomeneme další tituly a ikonografické typy Pána Ježíše Krista.

Anděl velké rady - Typ zobrazení Krista: charakteristický je jeho mladistvý vzhled a křídla, což se opírá o Iz 9,6. Vyskytuje se v prothesi (prostor pro přípravu eucharistie v chrámu ortodoxní církve).

bambino - Ital. „dětátko“. Obecně dítě; zvláštní označení pro samostatné dětské zobrazení Ježíšovo v italské malbě i plastice, později také zpodobení s Pannou Marií i ve výjevu Svaté konverzace apod.

Bdělé oko - /**Anapesón**/ ikonografický typ Krista inspirovaný veršem Gn 49,9: „*Mládě lví je Juda. S úlovkem, můj synu, vystoupil jsi vzhůru. Stočil se a odpočíval jako lev, jak lvicé*“. Mladý Kristus spící na loži je adorován anděly a někdy i Pannou Marií. Zobrazení zdobí obvykle prothesis. Někdy bývá také nad vchodem do chrámu. → Oko, které nespí.

Blažené Ticho - /**Spasitel „Blažené Ticho“**/ Typ obrazu v pravoslavné ruské církvi: ikona ukazuje hlavu a poprsí Krista, který je oblečen jako anděl a ruce má překřížené. Uvnitř jeho svatozáře je v kříži napsáno „Já jsem ten, který je“, božský titul zjevený Mojžíšovi v hořícím keři. Ve svatozáři je ještě hvězda, jako na ikoně Božské Moudrosti, neboť ten Kristus v jasném oděvu a s prameny vlasů, splývajícími na ramena, je tu zobrazen jako preexistující Logos, který byl poslán, aby uskutečnil plán spásy. Gesto jeho zkřížených rukou na hrudi zdůrazňuje připravenost a sebezapření při přijetí oběti (Fp 2,7.8). Svatozář ve tvaru hvězdy plně vyjadřuje všechnu teologii „ekonomie spásy“: on je věčný Logos, Božská Moudrost, Boží Beránek a jako velekněz nabízí lidstvu možnost vstoupit do společenství s Bohem. Tento motiv se objevuje od r. 1500.

deésis - /**deésní řada**/ řec. „přímluva“, „prosba“. 1. ikona nebo série ikon umístěná ve středu ikonostasu. Představuje Krista Pantokratóra; po jeho pravici je Panna Maria a vlevo Jan Křtitel (předchůdce) v prosebném postoji. V širším slova smyslu se jedná o druhou řadu ikonostasu, zahrnující navíc symetricky po obou stranách anděly a různé kategorie svatých, především apoštoly (12 nebo 70 učedníků),

hierarchy, vojíny atd.; pokud je přímlyvců více, je to tzv. **velká** deésis; **2.** zobrazení Krista – Emmanuele jako mladíka, kterého doprovází z obou stran archanděl Michael a Gabriel; **3.** zobrazení Krista jako Krále Králů.

Immanuel –Hebr. „s námi Bůh“. Kultická formule (Iz 8,10) i osobní titul (Iz 7,14; Mt 1,23).

infantia Christi – Lat. „Kristovo dětství“. V ikonografii zobrazení Panny Marie, jak vede Ježíška za ruku.

Jména Ježíš – /**Nejsvětější Jméno Ježíš**/ Bylo uctíváno od počátku církve. Úcta ke jménu Ježíš sahá v minulosti do 15. století, kdy se o ni zasloužili zejména sv. Jan Kapistrán a sv. Bernardin Sienský. Roku 1530 dovolil Klement VII. řádu menších bratří slavit Jméno Ježíš v breviáři, r. 1721 byl svátek rozšířen na celou církev (slavil se v různé dny liturgického kalendáře). Nové uspořádání římského kalendáře z r. 1969 samostatný svátek Jména Ježíš neuvádí, výslovně se však 1. ledna zmiňuje o Ježíšově pojmenování.

Kristus – Z řec. *Christos*, což je překlad hebr. *Mašiah*, „mesiáš“, „pomazaný“, „posvěcený“. Ve SZ je tento výraz jedním z nejvýznamnějších a označuje ideálního krále, proroka a kněze posledních časů, na němž se projeví předpovězená proroctví. Po starozákonním období byl Bohem Otcem poslán, aby nám lidem přinesl radostnou zvěst a Božím voláním nás shromáždil v církev, aby nás svou smrtí a vzkříšením vytrhl ze smrti a umožnil nám náležitě se klanět Otci. Toto dílo shromažďování a posvěcování činí nadále skrze Ducha svatého. Tak je Kristus středem církve, podmínkou a příčinou její spasitelné síly.

Logos – Řec. výraz z lat. *verbum*, „slovo“. V teologii označuje především Ježíše Krista, nakolik existoval již u Otce a podílel se na téže božské přirozenosti, na zahájení stvoření a zjevení.

Mediator – → Prostředník.

Mesiáš – Z hebr. *mašiach*, „pomazaný“ (do řečtiny přeloženo jako *christos*). Ve SZ označuje ty, kdo byli pomazáni, tj. krále, kněze, proroky. Postupně byl tímto výrazem označován očekávaný potomek z Davidova rodu, který měl obnovit království Izraele. Výjimečně byl titulem mesiáš nazván i perský král Kýros, neboť byl nástrojem v Hospodinových rukou pro osvobození židovského lidu (Iz 45,1). V NZ je titul mesiáš používán pro Ježíše, ztotožněného právě s Kristem.

misericordia - /**miserikordia**/ lat. „milosrdenství“. Obrazy, na kterých je Kristus zobrazen posetý ranami. Obrazy, na kterých Bůh Otec ukazuje Syna-člověka posetého ranami (i ranami hřebů a kopí) nebo na nichž se Kristus v takovém stavu zjevuje sám (muž bolesti), opřen andělem nebo podpírán svou matkou a sv. Janem.

Nejsvětější srdce Ježíšovo - Termín náboženské úcty, která uctívá Bohočlověka pod zorným úhlem lásky symbolizované jeho srdcem. Náznak takového kultu lze nalézt již u svatých Otců, kteří se odvolávají především na evangelium (J 7,37). Na ně navazují teologové: již ve 12. stol. sv. Anselm a sv. Bernard z Clairvaux, zejména však ve 13. stol. sv. Albert Veliký, sv. Bonaventura. Mocnou vzpruhu přinesla tomuto kultu mystika 13. a 14. stol. (sv. Mechtilda Magdeburská, sv. Gertruda z Helfty, bl. Jindřich Suso). Později přijalo úctu k Ježíšovu Srdci hnutí „Devotio moderna“ a v 16. stol. jezuité. V 17. stol. došlo k novému vrcholu zásluhou francouzských oratorianů (P. Bérulle +1629, sv. Jan Eudes). Právě Jan Eudes jako první slavil s dovolením svého biskupa v kostelích svého společenství svátek ke cti Ježíšova Srdce (1672). V letech 1673–1675 měla sv. Markéta Marie Alacoque ve Francii řadu vizí, v nichž ji Kristus pověřil, aby se zasazovala o zavedení svátku Srdce Ježíšova v pátek po oktávu Božího Těla a o pěstování pobožnosti pátků Ježíšova Srdce a Svaté hodiny (doporučila křesťanům přistupovat ke sv. přijímání každý *první pátek* po devět měsíců). Řím se proti tomu dlouho stavěl, až Klement XIII. r. 1765 povolil biskupům tento svátek slavit. Pius IX. ustanovil r. 1856 pro celou církev svátek Nejsvětějšího Srdce Ježíšova na 3. pátek po Seslání Ducha svatého. Lev XIII. r. 1899 povýšil klasifikaci svátku a stanovil pro nastávající přelom století zasvěcení světa Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. Pius XI. se r. 1928 zasadil o další vylepšení klasifikace svátku, jenž dosáhl téhož stupně jako měly Vánoce.

Oko, které nespí /**Anapesón**/ - Typ zobrazení v ruské pravoslavné církvi: ikona představuje dospívajícího Krista na červené posteli před vrchem. Zdá se, že mladý Kristus spí, oči má však otevřené. Za jeho hlavou se tyčí strom a u jeho nohou jsou vidět rostliny a květy, které symbolizují ráj. U postele stojí Boží Matka a anděl, který v pravé ruce drží kříž a v levé suchou větvičku, z které vyrůstá květ. Jiný anděl přichází ke Kristu, přičemž mává vějířem, který během liturgie

symbolizuje sestoupení Ducha svatého. Spánek s otevřenýma očima je v první řadě obrazem Boha, který chrání svůj lid (Ž 121,2–4).

pět ran Ježíšových – Uctívání Kristova utrpení, mocně se rozvíjející ve středověku, přineslo zvláštní pozornost také pěti ranám Kristovým, výslovně nebo v náznaku zmíněných v evangeliích (L 24,39; J 19,37; 20,20.25.27) – bok, ruce a nohy). Mocným popudem k pobožnosti k pěti svatým ranám byla, zvláště pro mystiky, stigmatizace sv. Františka z Assisi (1224). Již synoda v Lavauru (1368) doporučovala modlitbu pěti Otčenášů ke cti svatých ran při ranním a večerním zvonění. K dalšímu zintenzivnění tohoto kultu došlo v baroku.

Prostředník – Řec. *mesites*, lat. *mediator*. Obecně ten, kdo nějakým způsobem vytváří vztah mezi dvěma jinými, který by bez něho nebyl nebo nemohl být. V křesťanství je podle sdělení sv. Pavla „jeden Prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Ježíš Kristus“ (1 Tm 2,5); spásná činnost Ježíše Krista jako proroka, kněze a pastýře a jeho existence jako Bohočlověka, pokud on svým dílem („za všechny“) a ve své osobě vzájemně spojuje Boha s člověkem a lidi mezi sebou. Všichni ostatní (Maria, církev) se podílejí na Kristově dokonalém a definitivním prostřednictví jen odvozeným a podrženým způsobem.

Svatá tvář – **1.** podle Abgarovy legendy otiskl Ježíš Kristus do šátku svou tvář a poslal ji králi Abgarovi; **2.** obraz závoje, na který se otiskla Kristova tvář, když mu jedna zbožná žena v jeho mukách osušovala obličej. Lidová tradice pojmenovala tuto ženu „Veronika“, podle výroku *vera e ikon* („pravdivý obraz“).

turínské plátno – Řec. *syndon*, „lněné plátno“. Staré zažloutlé plátno (rozměry 4,36 x 1,10 m). První jasné zprávy o plátně uchovávaném v Jeruzalémě jsou z 1. pol. 7.století. Později bylo přeneseno do Cařihradu. Roku 1204 se jej zmocnili Frankové a převezli jej do západní Evropy. První zprávy o něm jsou ale až z r. 1349 (ve Francii). Roku 1578 jej dopravili do Turína k uctění sv. Karlem Boromejským. Tam se uchovává dodnes v nádherné kapli z r. 1694. Jsou na něm otisky tváře a těla ukřižovaného. Nejsou to barvy (je to negativní obraz lidské postavy, na které jsou stopy po ranách na rukou i na nohou). Podrobné rozbory dokazují, že negativ nebyl zhotoven uměle, ale nese skutečné stopy po mrtvém těle. Mnozí hájí přesvědčení, že je to plátno, do kterého byl zavinut Ježíš Kristus v hrobě. Také se mu říká „**Páté evangelium**“.

Jan Vosáhlo

Historický kalendář kolínské farnosti – prosinec

2. prosince 1886 se v Hradci Králové narodil Jaroslav Durych (1886–1962), lékař a známý katolický spisovatel. Část dětství prožil v Kolíně, kde jeho otec působil jako redaktor místních novin. Zde mu také zemřela jeho maminka Božena Durychová (je pohřbena na centrálním hřbitově). Durych později na Kolín vzpomínal: *„Bylo město a říkalo se mu Kolín, lhostejno, zda se mu teď vůbec nějak říká a je-li dosud na světě. To město bylo šedivé, smutné a trochu studeně šedivé...”* Kolín – zdá se – se do jeho vzpomínek nezapsal nejlépe.

11. prosince 1889 se narodil v Lipnici u Plzně Václav Davídek (1889–1942), kněz a spisovatel. Pocházel z venkovské rolnické rodiny. Publikoval zejména časopisecky. Samostatně, pod pseudonymem Jan Oral, vydal dvě sbírky básní Písňe (1911) a Písničky sedlákova syna (1922). Od roku 1933 až do své smrti působil jako děkan v Kolíně.

19. prosince 1922 se v Kolíně narodil Jan Kamarýt (1929–1992), povoláním profesionální požárník (hasič). Po desetiletí působil jako kostelník při chrámu sv. Bartoloměje. Společně se svým mladším bratrem Ladislavem se staral i o další církevní stavby v okolí. Zabýval se také historií Kolína, zejména kolínského chrámu a na toto téma napsal řadu článků a studií.

22. prosince 1934 přijal v pražském kostele Panny Marie Sněžné kněžské svěcení Kajetán Matoušek (1910–1994). V roce 1949 byl jmenován pražským světícím biskupem a titulárním biskupem serigenským. Biskupské svěcení přijal tajně z rukou biskupa Antonína Eltschknera. Působil jako farář u sv. Vojtěcha v Praze na Novém městě. Svého biskupského úřadu se mohl krátce ujmout v roce 1968 a poté až od roku 1988. Část dětství a mládí prožil v Kolíně, kde také na místním gymnáziu maturoval. V našem městě pak prožil u své sestry i poslední dva roky svého života.

27. prosince 1840 se v Němčicích u Netolic narodil Jan Evangelista Eybl (1840–1901), kněz a spisovatel. Od roku 1872 působil jako katecheta a profesor francouzštiny na kolínské reálné škole (následně reálném

gymnáziu) a v roce 1877 se stal farářem nově vzniklé (obnovené) farnosti na Křečhoři. Napsal několik spisů – Upomínky z cesty do Paříže (1874), Církev ruská a katolická (1876) a Povrchní pohledy na přírodu (1881). Poslední jmenovaná práce je docela zajímavým filozoficko-náboženským spiskem, postaveným na práci francouzského teologa François Fénélon a s mottem dánského fyzika, chemika a filozofa Hanse Christiana Ørsted „V zákonech přírody jsou myšlenky Boží“. Mimo to přispíval do řady časopisů a zabýval se i překladatelstvím.

Jaroslav Pejša

Bylo, nebylo

Misijní neděle

Na Misijní neděli (24. října 2021) měl v Kolíně, v komunitním centru, O. Karol Tefa, náš farní vikář, prezentaci o Indonésii a práci Společnosti Božího slova v této zemi tisíce ostrovů. Otec Karol přiblížil pohnutou historii indonésie, vývoj jazyka i náboženství. Hosté se ho poté ptali na běžný život, ekonomiku a rodinu. Prezentace a následné diskuse se zúčastnilo téměř čtyřicet farníků.

Kalendář akcí v prosinci 2021

30. listopad (úterý) – začátek **rorátních mší**. Mše svatá bude v 6:30 u sv. Bartoloměje.

7. prosinec (úterý) – **Žehnání komunitního centra Farní charity na Zálabí**. Program začne mší svatou v 14:00 v kostele sv. Víta a cca v 15:00 otec **kardinál Dominik Duka** požehná Komunitní centrum. Adresa: Mnichovická č. 1630.

12. prosinec (neděle) – **Adventní Otevřená ulice** u chrámu sv. Bartoloměje. Začátek v 15:30.

15. prosinec (středa) – **Česká mše vánoční** J. J. Ryby v podání Kolínské filharmonie. Začátek v 19:00 v chrámu sv. Bartoloměje.

18. prosinec (sobota) – **Duchovní obnova pro farnost**. Povede ji otec Jaroslav Surovjak z kláštera karmelitánu v Slaném u Kladna. Začátek v 9:30 ve farním komunitním centru. Možnost přijetí svátostí smíření. Obnova bude zakončena mší svatou ve 12:00.

19. prosinec (neděle) – **Odevzdání betlémského světla** na mši v 8:00 u sv. Bartoloměje a v 9:30 u sv. Víta na Zálabí. Betlémské světlo přinese 84. oddíl skautů v Kolíně.

12. prosinec – termín odevzdání příspěvků do farního časopisu Bartoloměj.

25. prosinec – termín vydání lednového čísla farního časopisu Bartoloměj.

26. prosinec (neděle) – **Vánoční koncert** města Kolína v podání Cantores Cantant. Začátek v 16:00 hod. v chrámu sv. Bartoloměje.

Betlém na parkánu u chrámu sv. Bartoloměje bude otevřený od 28. 11. 2021 do 9. 1. 2021 denně od 8:00 do 19:00 hod. Na Štědrý den 24. 12. bude otevřený do půlnoci.

Benefiční koncerty v době adventní ve Velkém Oseku

Chceme vás srdečně pozvat na koncerty do kostela Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Oslovili jsme opět interprety, kterým cestu k nám přerušil covid. Vždy v neděli je připraveno vystoupení různých hudebních žánrů. V prosinci 5. 12. uvítáme od 16 hodin dětské sbory Osecký skřivánek a z Nebovid Čepevidy Band, 12. 12. vystoupí Komorní akordeonový soubor z Kolína a Kutné Hory (čas bude upřesněn) a 19. 12. také od 16 hodin Trampoty z Červených Peček. Všechny koncerty jsou benefiční a dobrovolný příspěvek se ukládá na specifický účet obecního úřadu. Finance budou použity ke zhotovení ojedinělé vitráže do věže dle návrhu akademického malíře Jana Tichého, rodáka z Velkého Oseku. Přispět můžete i zakoupením leptu Osecký křížek v hodnotě 999 Kč od výše uvedeného autora. Těšíme se.

Šárka Kurková

Příběhy z historie veltrubské farnosti

Veltrubská lokálie

Než začnu psát o farnosti Veltruby, pokusím se popsat historii před jejím vznikem.

Katastrální území dnešních Veltrub vlastnil rod Slavníkovců, a byly na něm lesy, tůně a bažiny. Hradištěm procházela hranice knížectví, a proto zde byla postavena tvrz, která se nazývala Licko, a která zanikla po vypálení Libice. Někdy po ukončení těchto událostí začalo osídlování kolem místa dnešního hřbitova. Vznikla zde opevněná tvrz, dva statky a je postaven první malý kostel. Vznikající osada vešla v okolních usedlostech ve známost jako Jezeřany, protože se nacházela uprostřed jezírek, tůní a bažin, z jedné strany teklo Labe a ještě zde vzniklo slepé rameno, protože po každém rozvodnění se tok řeky přemístil. Navzdory nepřístupnosti místa zde bylo opevnění nezbytné, protože v této době v tomto kraji platilo právo silnějšího a vraždilo se zde a loupilo téměř beztrestně.

První písemná zmínka z roku 1340 souvisí s přiřazením Jezeřan pod Kolín a další zmínka z roku 1352 se záznamem o výběru desátků. Někdy

v průběhu 14. století byl kostelíček zasvěcený Nanebevzetí Panny Marie přestavěn do gotického slohu a zasvěcen Neposkvrněnému početí P. Marie. V této době jsou již zmínky o dojíždění kněze z Kolína. Jezeřany byly v držení různých zemanů, kteří zde často ani nebydleli, a tak tato obec nikdy nezažila velký rozvoj. Po návštěvě husitů osada Jezeřany velmi zpustla, ale přežila. V roce 1473 zemřel poslední majitel Jan Bazek z Nebovid, a protože neměl dědice, připadly Jezeřany jako odúmrt' králi Vladislavovi II., což jim přineslo téměř zkázu. Poslední ránu dostaly Jezeřany povodní v roce 1483. Osada se rychle vylidnila a zpustla, neporušený zůstal pouze gotický kostelík.

Vlivem této povodně se opět přemístilo koryto Labe a Jezeřany se tak ocitly na stejném břehu jako Veltruby, a obě osady od té doby dělil pouze potok (dnešní Jezero). První zmínka o Veltrubech je z roku 1388. V roce 1503 byly zpustlé statky přiřazeny k Veltrubům. Jezeřanský kostel byl využíván obyvateli z Veltrub a vžil se pro něj lidový název „Kostelíček Panny Marie Veltrubské“. V roce 1572 byl dostavěn a vysvěcen nový barokně – renesanční kostel, který byl přistavěn k původnímu gotickému kostelu. Gotický kostel byl zachován a dále sloužil jako sakristie nového kostela. V roce 1677 koupili jezeřanské statky Šternberkové a obnovili osídlení Jezeřan. Velice brzy po obnovení byly Jezeřany úředně sloučeny s osadou Veltruby a definitivně zanikly. Od roku 1626 do roku 1785 je duchovní správa přidělena kolínskému děkanátu a zdejší kostel se stal filiálním kostelem kolínské farnosti. V roce 1785 byla zřízena veltrubská lokálie, ta byla podřízena kolínskému děkanátu a prvním knězem ve Veltrubech byl P. Václav Mihula, který zde působil až do roku 1808.

První veltrubská fara byla zároveň škola, a kněz současně s duchovní službou zodpovídal za výuku (pokud zdejší děti přišly do školy), další jeho povinností bylo vedení matriky. Ubytování pro kněze v této škole nebyl žádný luxus. Podlaha byla z nehoblovaných prken, stropy nebyly podbité, byl proveden pouze vrchní záklop prkny s udusanou hlinou, takže na půdě musela být jako izolace vrstva sena. Dveře a okna výrazně nedoléhaly tak, že škvírami bylo vidět ven. Při větších mrazích nebylo možné místnost vytopit. Není třeba zmiňovat, že vodovod zde nebyl a studna byla asi 30m od školy. Jako toaleta sloužila nepříliš zdařile vyrobená dřevěná kadibudka, jako koupelna plechový škopek. Svícení svíčkou, nebo petrolejkou, k tomu postel, stůl a židle, a to bylo

veškeré vybavení, ale s nástupem lokalisty se bydlení na faře postupně zlepšovalo. K místní faře bylo patronátní vrchností přiděleno asi 9 hektarů pole. Majetek, který sloužil k provozu a opravám kostela a fary byl nazýván záduší, a majetek z kterého žil kněz, obročí. Některá pole kněz pronajímal, některá obhospodařoval, aby měl nějaké brambory a obilí na semletí. Kromě toho choval prase a slepice, což mu poskytovalo maso a vejce, a na zahradě pěstoval i nějakou zeleninu a ovoce. Jednou ročně dostával i jakýsi nevelký finanční obnos a měl nárok i na nějaké naturální dávky od patronátní vrchnosti (mezi naturálie patřil i menší příděl piva ze zdejšího pivovaru). Zaměstnával farskou hospodyni, která vařila a starala se o faru, a čeledína, který se staral o pole a o dobytek. Krávy a ovce byly ve vegetačním období přes den svěřovány obecnímu pastýři. Nakládání s výnosy ze zádušního majetku podléhalo souhlasu patronátního úřadu, který rozhodoval i o obsazení fary.

V roce 1837 do zdejší lokálie nastoupil nový kněz Josef Cvrček a za jeho působení zde proběhly největší změny. Tradovalo se o něm, že byl velice zběhlý v latině, což je zřejmě pravda, protože i farní kroniku začal psát v tomto jazyku. Zápisy jeho předchůdců se bohužel nedochovaly, shořely při požáru fary. Nový kněz byl nejspíše i český obrozenec, protože ihned jakmile to bylo možné, což bylo v roce 1843, začal kroniku psát v českém jazyce. A možné to bylo od 18. října 1843, kdy do kroniky zapsal první českou větu, která zní:

„Protože v tomto čase naše milá česká řeč se vůbec valně zmáhati, ano, mocně zasazovati začala, tehdy slušno, aby v pouze české osadě i pamětní kniha v českém jazyku se vedla.“

A tato změna mi umožnila napsat následující příběhy z veltrubské lokálie a pozdější veltrubské farnosti.

Již v prvním záznamu v českém jazyce je velmi podstatná informace. P. Cvrček v něm popisuje položení základního kamene pro nový kostel.

Josef Sixta

Kostel Nejsvětější Trojice

Svatý Jan Nepomucký

Opět netradiční zobrazení. Před schody a před vchodem do chrámu je skupinka prostých věřících, klečících, prosbami se obrací ke knězi Janovi. Jan tu není zobrazen jako vlivný církevní hodnostář, jako činitel v oblasti vysokých zájmů, ale je mezi prostými lidmi, hladí malého kloučka. Je tu krámk s prodejem chleba – běžná každodenní lidská starost. Jako by tu byla vyjádřená prosba Otčenáš „chléb náš **každodenní** dej nám dnes“.

Svatý Jan Nepomucký si zaslouží pozornost a úctu. Je uctíván u nás doma i v cizině. Janovi Nepomuckému bylo postaveno množství kostelů, mnoho soch u cest, na návsích a především na mostech. Na mostech z toho důvodu, že jeho tělo bylo uvrženo z kamenného – Karlova mostu do Vltavy. Jan Nepomucký je světec a mučedník. Jan se narodil mezi roky 1340-45 v malém městečku Pomuku na úpatí Zelené hory; později městečko bylo nazýváno Nepomuk. Šternberkové na místě, kde se měl Jan narodit, postavili 1639 kostel, nad hlavním oltářem byl umístěn obraz Jana Nepomuckého i když Jan Nepomucký nebyl ještě prohlášen za svatého. Jan byl zpočátku 10 let písařem v kanceláři arcibiskupa Jana

Očka z Vlašimi s titulem císařského notáře. Vysvěcen na kněze stal se farářem u sv. Havla v Praze. Jan na několik let odešel na studia práva do Padovy v Itálii, kde získal doktorát církevního práva. V Padově byl na univerzitě zvolen rektorem zaalpských studentů. Po návratu do Čech zastává významné církevní úřady. Roku 1389 si Jana vybral arcibiskup Jan z Jenštejna za generálního vikáře. Arcibiskup Jan z Jenštejna žil v nepřátelství s králem Václavem IV. Proto Jan z Jenštejna si vybral spolehlivého spolupracovníka Jana Nepomuckého. Když mnozí arcibiskupovi spolupracovníci zklamali z různých důvodů: z obav násilné smrti, ze strachu o pozemské statky. Jan z Pomuku ve střetu s králem nezklamal, když rozhodl proti královu přání. Toto rozhodnutí přineslo Janu Nepomuckému oběť života. Jak se to stalo? Aby byla omezena arcibiskupova pravomoc, rádcové králi navrhli, aby od pražské diecéze odtrhl značný díl, vytvořil z něj nové biskupství, které by dostal králův oblíbenec. Jan z Pomuka tomu ale zabránil. A král Václav IV. se děsivě rozhněval. Ohrožený Jan i arcibiskup opustili Prahu a odešli na hrad v Roudnici. Král Václav poslal do Roudnice list:

„Ty, arcibiskup, vrať mi hrad roudnický a jiné mé hrady a klid' se mi z mé země české. Pakli se oč pokusíš proti mně nebo mým lidem, utopím tě a rozepři ukončím. Přijed' do Prahy!!! Tak to je král Václav IV.!

Jenštejn v obavách přijel do Prahy, setkal se s králem. Král Václav se obořil na arcibiskupa: „Vše činíš bez mé rady a z vlastní hlavy, toho budeš želet ty i tvoji (lidé)!„

Arcibiskupovi se podařilo uniknout, jeho spolupracovníci byli vyslýcháni, starý děkan byl krvavě králem zraněn, a další čtyři mučení a pálení hořícími loučemi. Krutým způsobem mučení štosováním – (pro krutost nebudu popisovat) byl mučen Jan Nepomucký. Král se tak snížil, že Jana z Pomuka a dalšího mučeného pálił hořící loučí do boku! Takový byl římský král a „ochránce“ církve! Co bude, až se toto dozví papež!?! Proto král třem mučeným daroval život – když odpřisáhli, že nikomu nic neprozradí. Jan z Pomuku mučení nepřežil. Král poručil Jana odvléci na Karlův most a svrhnout do Vltavy. Ten den bylo 20. března 1393. Tělo umučeného Jana bylo po měsíci vyloveno u známého kláštera na Františku. Arcibiskup Jan z Jenštejna marně se pokoušel o smír

s králem, neuspěl. Odešel do Itálie, zřekl se role arcibiskupa. Zemřel v Římě roku 1400.

Kanonizace – svatořečení Jana Nepomuckého – proběhla v lateránské bazilice 19. března 1729 papežem Benediktem XIII.

Janovo svatořečení v Praze bylo slaveno 8.-16. října. Byla to jedna z největších slavností, jaké hlavní město země České prožilo. Ke cti svatého Jana Nepomuckého byl v katedrále sv. Víta v Praze světcí vybudován stříbrný náhrobek (1733-1736). Autorem je vídeňský mistr Josef Emanuel Fischer z Erlachu.

Ještě mnohé lze o Janovi z Nepomuku uvést:

Historik Jaroslav Polc o Janovi napsal:

„Jan z Pomuku poctivě a věcně konal povinnost, nehlučně vytrpěl ze všech českých světců nejstrašnější smrt. Jeho smrt a jeho mlčení jsou nejvýznamnější charakteristikou.“

Text je zpracován na základě studia odborné literatury.

Zájemcům o sv. Jana Nepomuckého doporučuji tato odborná díla:

Bohemia Sancta, kolektiv autorů, řadu kapitol napsal Jaroslav Kadlec, ZVON, 1990

Jaroslav POLC, Svatý Jan Nepomucký, ZVON, 1993, 449 stran

Vít Vlnas, Jan Nepomucký Česká legenda, Paseka, 2013, 360 stran

Josef Pekař, Tři kapitoly z boje o sv. Jana Nepomuckého (proti pomlouvačům a nepravdám o sv. Janu Nepomuckému)

Josef Pekař, Postavy a problémy českých dějin, Vyšehrad 1990

Tyto Pekařovy knihy za totalitní doby byly vyřazeny z knihoven a dány do stoupy na zničení.

Autor textu: Josef Dušek

Autor fotografie: František Stráník

Bohoslužby o Vánocích 2021

24. 12. 2021 pátek	Ranní adventní mše VIGILIE NAROZENÍ PÁNĚ	6:30 14:30 16:00 16:30 16:30 21:00 22:00 24:00	Nejsv. Trojice, Kolín Velký Osek Sv. Bartoloměj, Kolín Veltruby Velim Přív-Předhradí Červené Pečky Sv. Bartoloměj, Kolín
25. 12. 2021 sobota	SLAVNOST NAROZENÍ PÁNĚ	8:00 8:00 8:00 9:30 10:30 11:00 11:00 17:00 18:00	Sv. Bartoloměj, Kolín Velim Velký Osek Sv. Vít, Kolín-Zálabí Červené Pečky Starý Kolín Veltruby Nová Ves Nejsv. Trojice, Kolín
26. 12. 2021 neděle	SVÁTEK SVATÉ RODINY	8:00 8:00 8:00 9:30 9:30 10:30 11:00 17:00 18:00	Sv. Bartoloměj, Kolín Velim Velký Osek Sv. Vít, Kolín-Zálabí Přív-Předhradí Červené Pečky Veltruby Nová Ves Nejsv. Trojice, Kolín
31. 12. 2021 pátek	Sv. Silvestr Zakončení občanského roku	8:00 16:00	Nejsv. Trojice, Kolín Sv. Bartoloměj, Kolín
1. 1. 2022 sobota	SLAVNOST MATKY BOŽÍ PANNY MARIE, NOVÝ ROK	8:00 8:00 8:00 9:30 9:30 10:30 11:00 17:00 18:00	Sv. Bartoloměj, Kolín Velim Velký Osek Sv. Vít, Kolín-Zálabí Přív-Předhradí Červené Pečky Ovčáry Nová Ves Nejsv. Trojice, Kolín
2.1.2022 neděle	2. neděle vánoční		<i>bohoslužby podle pravidelného nedělního pořádku</i>
6. 1. 2022 čtvrtek	SLAVNOST ZJEVENÍ PÁNĚ	8:00 9:30 18:00	Sv. Bartoloměj, Kolín Sv. Vít, Kolín - Zálabí Sv. Bartoloměj, Kolín
9. 1. 2022 neděle	SVÁTEK KŘTU PÁNĚ	8:00 8:00 8:00 9:30 9:30 10:30 11:00 17:00 18:00	Sv. Bartoloměj, Kolín Velký Osek Velim Sv. Vít, Kolín-Zálabí Přív-Předhradí Červené Pečky Veltruby Nová Ves Nejsv. Trojice, Kolín

Časy bohoslužeb se mohou změnit podle aktuálních nařízení vlády. Prosíme, sledujte zprávy na stránce www.farnostkolin.cz

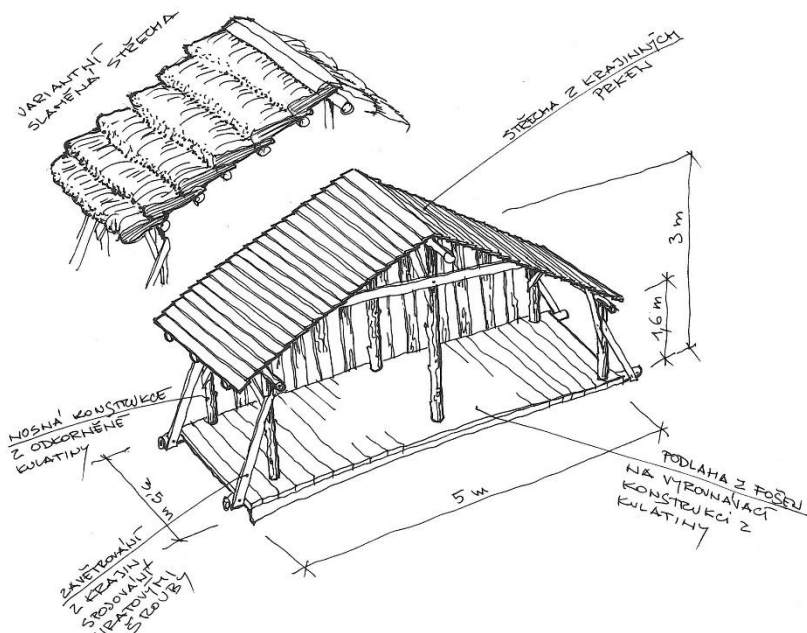
Betlém

Před časem, myslím, že to bylo před rokem, jsem ve farním časopisu psal o tom, že bych si přál, abychom měli u kostela sv. Bartoloměje venkovní betlém, který by byl dostupný veřejnosti v průběhu celých Vánoc. Inspiroval mně k tomu mimo jiných náš farník pan Hora, který mi řekl, jak moc lidé vyhledávají betlém, který umístil v podchodu u jeho obchodu. Byl svědkem toho, jak se lidi zastavují v podchodu, někteří se i pomodlí, děti se ptají svých rodičů na to, kdo je to dítě ležící v jesličkách a co to vše znamená.

Betlém a betlémské světlo se stali pro většinu lidí neodmyslitelným symbolem Vánoc. Zároveň jsou to symboly, které vyprávějí evangelijní příběh bez toho, že by někdo vyslovil jediné slovo.

V tomto roce nebudeme mít v kostele sv. Bartoloměje náš tradiční betlém pod kůrem, protože je na restaurování. Kromě toho je na restaurování také oltář, který je obvykle součástí betléma. Kostel je v rekonstrukci. Bylo by smutné, kdyby na Vánoce nebylo nic. Proto jsme na podzim začali uvažovat o tom, jak uskutečnit myšlenku venkovního betléma.

Dostal jsem kontakt na řezbáře pana Jiřího Halouzku v Jiříkově (okres Šumperk), který se léta zabývá vyřezáváním soch do betléma a to v životní velikosti. Spolu s naším bohoslovcem Václavem jsme navštívili Galerii Praděd v Jiříkově a zhlédli jsme neuvěřitelný soubor betlémů, které pan Halouzka vystavuje v galerii, a také půjčuje městům jako Brno, Plzeň a jiným. Neustále tvoří nové soubory soch pro venkovní betlémy. K mému překvapení řekl, že jeden soubor s 22 sochami může půjčit i do Kolína.

Po návratu do Kolína jsem navštívil pana starostu města Kolína Michaela Kašpara a oslovil ho, jestli by město mělo zájem na realizaci této myšlenky spolupracovat. Bylo vidět, že pan starosta byl myšlenkou nadšený. Domluvili jsme se tedy, že farnost dá postavit přístřešek pro betlémskou scénu, a město Kolín pronajme sochy a zařídí před začátkem adventu dovoz soch a po Vánocích zase odvoz.

Betlém tedy bude a bude k vidění po celou dobu adventu a Vánoc až do svátku Křtu Páně. Těším se moc na to, že lidé budou chodit k sv. Bartoloměji nejen na procházku na parkán, ale budou mít také příležitost o události narození Ježíše Krista uvažovat, mluvit se svými dětmi, vnuky i mezi dospělými.

Přál bych si, samozřejmě, abychom mohli s touto tradicí pokračovat i příští Vánoce a dosáhnout časem třeba i to, že bychom sochy do betléma nemuseli půjčovat, ale prostě je tady mít. Napadlo mě, že by třeba o to některé instituce, firmy

nebo i jednotlivci stáli, a adoptovali si tu či onu sochu. Uvidíme, jaká bude odezva veřejnosti. Osobně by se mi líbilo v dalších letech přistavět další přístřešek pro živé ovečky, kozičku nebo oslíka. To je zatím jen sen. Budu rád, když o myšlence dáte vědět dalším lidem a přijdete na chvíli na parkán u kostela sv. Bartoloměje se svými dětmi, vnuky nebo i sami.

Přeji Vám radostný a pokojný advent. Buďte hlavně zdraví a Bůh Vám žehnej.

Video natočené Toulavou kamerou o Pradědově galerii můžete vidět zde: <https://www.facebook.com/watch/?v=1412455108929771&t=21>

Autor textu i fotografií: Ján Halama SVD, farář

Okénko do DKSŠ

- Pětidenní podzimní turistický kurz absolvovali naši žáci na romantickém místě ve Sloupu v Čechách.
- Keramický kurz pro dospělé pod vedením Mgr. Ivany Erbenové probíhá každou středu od 17-19 hodin.
- Den otevřených dveří v naší škole se uskuteční 9.12.2021.

Bartoloměj – farní časopis. Vydává Římskokatolická farnost Kolín, Brandlova 25, Kolín.
Redakční rada: Josef Dušek, P. Ján Halama, Katarína Jarošová, Václav Plánka, Tomáš Pavela, Tomáš Těmín.

P. Ján Halama: tel.: 604 294 247, e-mail: farnost-kolin@volny.cz.

• e-mail: farninoviny.kolin@gmail.com, • web: www.farnostkolin.cz, • FB: facebook.com/farnostkolin

číslo účtu farnosti: 3252369369/0800

variabilní symbol pro dárce: 1211638 (dle evangelia sv. Lukáše 6,38)

případně v poznámce uvést: *dar pro farnost* (nebo jiný účel)

Autor fotografie na titulní straně: Bradi Barth, zdroj: Pinterest